

MEMO – VERKENNING Visie Grachten Open Den Haag

Datum: 9 december 2019

Onderwerp: Verkenning visie Grachten Open Den Haag

Samenvatting

De Grachten Open Den Haag is een ambitieuze visie, die veel doelstellingen heeft. Het advies is om als Delfland (nog) geen actieve rol in te nemen maar een vinger aan de pols te houden bij de gemeente Den Haag. Dit omdat de visie nog te breed is, en de haalbaarheid ervan nog niet in beeld is. Daarnaast lijken de plannen, op het eerste gezicht, weinig effect te gaan hebben op de verbetering van de doorstroming.

Doel verkenning

Het doel van dit document is het verkennen van het burgerinitiatief Grachten Open in Den Haag en wat deze visie kan betekenen voor Delfland. Het geeft antwoord op een aantal vragen:

1. Wat houdt het 'initiatief grachten open Den Haag' in?
2. Wat houdt de visie/plan in?
3. Hoe staat de gemeente Den Haag tegenover dit plan?
4. Wat betekent dit plan voor Delfland?
5. Vraagt dit plan om een actieve rol van Delfland?

De huidige opdracht beperkt zich tot het opstellen van deze verkenning met als doel een advies te geven voor het vervolg. Deze verkenning is gebaseerd op beschikbare informatie, voor de verkenning is geen aanvullend onderzoek uitgevoerd.

Aanleiding

De aanleiding van deze verkenning is de vraag die op 4 november 2019 gesteld is door Lobke Zandstra, lid van het algemeen bestuur Delfland, aan hoogheemraad Belt. Gevraagd is of het plan ook aan Delfland is aangeboden, of Delfland het plan kent en hoe wij als Delfland met het plan om kunnen gaan.

Het initiatief, ofwel de wens van de initiatiefgroep, is bekend bij Delfland. Wat het plan/de visie precies inhoudt, hoe de gemeente Den Haag hiertegenover staat en hoe we als Delfland met het plan om kunnen gaan, wordt in dit document verkend.

Initiatiefgroep Grachten Open Den Haag

In 2018 maakten bewoners van Den Haag bekend dat zij graag zien dat de gedempte grachten in Den Haag weer open gegraven worden. (Zie ook het document Manifest Grachten Open 2018: <https://hetoudecentrum.nl/grachten-open-manifest/>).

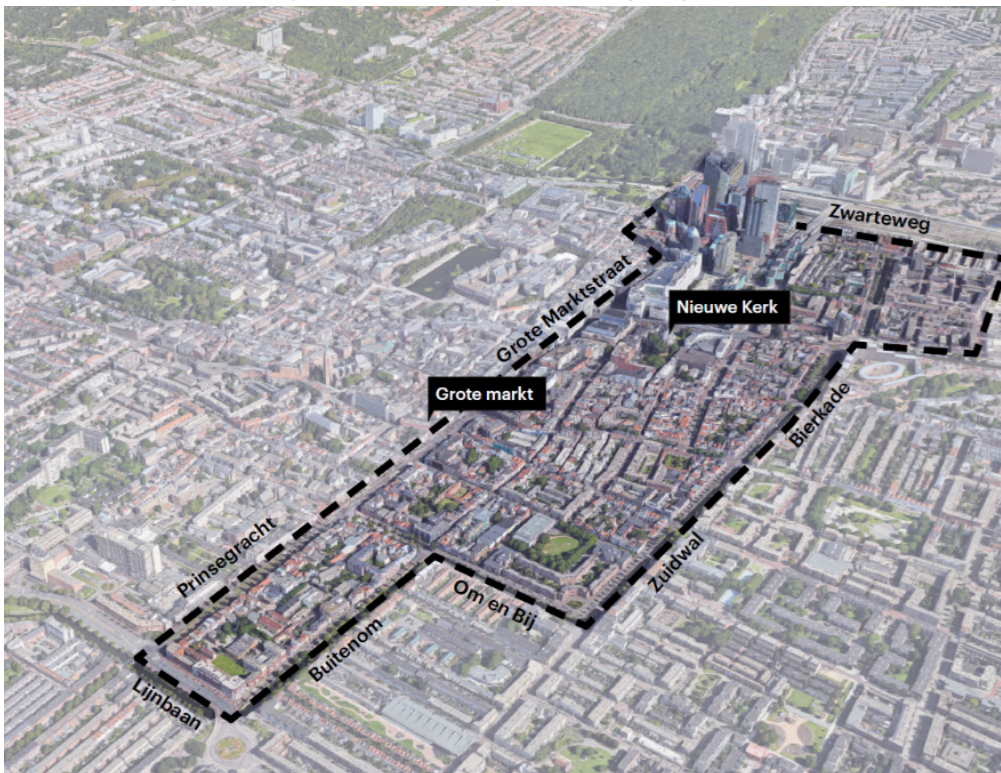
Het architectenbureau MVRDV, de initiatieven Grachten Open, Spinozakracht 2.0 van de Wijkorganisatie Oude Centrum en Buurtplatform Oude Centrum hebben de afgelopen anderhalf jaar nauw samengewerkt. Het is een samenwerkingsproject waarin bewoners, ondernemers, instellingen en bedrijven hebben geparticipeerd in de ontwikkeling van een toekomstvisie voor een historisch deel van de stad Den Haag. Daaruit is een ambitieuze toekomstvisie ontstaan.

Argumenten voor het initiatief is dat het goed zou zijn voor de economie, de ecologie en vooral voor het welzijn van bewoners en ondernemers in de stad. Daarnaast benoemen ze nog een aantal specifieke argumenten waarom het belangrijk is om de grachten weer open te graven:

- Een betere doorstroming en afvoer van het water wordt bereikt en bij grote regenval kan meer water worden geborgen. Zo wordt bijgedragen aan het klimaatbestendig maken van de binnenstad;
- Water in combinatie met groen langs de kades is ecologisch van belang door toename van aantal en variëteit van planten, insecten en dieren, zodat de binnenstad meer duurzaam wordt en daarbij voor verkoeling zorgt;
- De binnenstad wordt aantrekkelijker, waardoor meer toeristen worden aangetrokken, routes voor rondvaarten kunnen worden uitgebreid en terrassen aan de grachten kunnen worden aangelegd, zodat de Haagse economie versterkt wordt;
- De grachten kunnen een rol gaan spelen bij het vervoer van goederen, bijv. de bevoorrading van winkels.

De Visie: Den Haag Grachtengordelproject

De visie omvat als plangebied de historische grachtengordel. Zie het plaatje hieronder voor het plangebied van de visie. Voor elke gracht is een plan bedacht, waarbij ruimte is voor waterrecreatie, terrasjes aan het water en natuur in de stad. Daarnaast voorziet het plan ook in verbetering van de groenvoorzieningen, met speelplekken en leefruimte voor gezinnen.

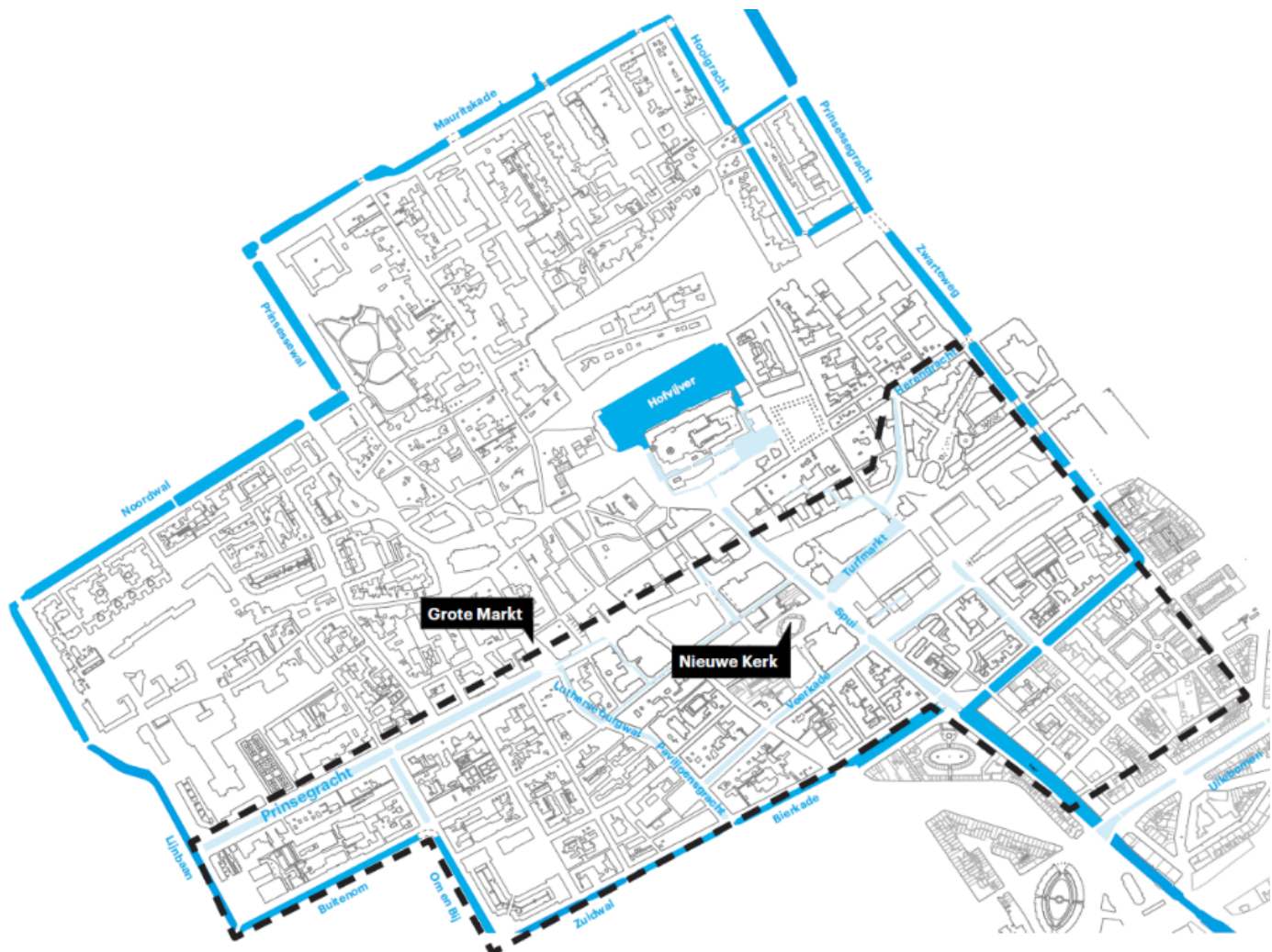

De visie telt ruim 200 pagina's en is op 19 september 2019 aangeboden aan wethouder Revis (stadsontwikkeling). Het boek ligt ter inzage bij Wijkorganisatie Oude Centrum.

De visie heeft tien doelstellingen:

1. Grachten herstellen
2. De sociaal inclusieve wijk
3. De sociale wijk
4. De ambachtelijke wijk
5. De veilige wijk
6. De economisch vitale wijk
7. De cultuurhistorische wijk
8. De grootstadwijk
9. De gezonde wijk
10. De duurzaam groeiende wijk

De visie laat onder andere een volledig beeld zien van de bestaande en gedempte grachten en de moeilijkheidsgraad van het herstellen van de gedempte grachten. Zo laat het zien dat het herstellen van de Paviljoensgracht, Voldersgracht, de Veerkade en de Herengracht relatief eenvoudig te realiseren zijn. Minder makkelijk zijn bijvoorbeeld het Spui, de Brouwersgracht en de Prinsengracht. Dit omdat de HTM haar tramlijnen daar heeft.

De stippellijn geeft het plangebied aan. De donkerblauwe grachten zijn de bestaande grachten. De lichtblauwe grachten zijn de gedempte grachten

Reactie van de Gemeente Den Haag

In de Nota Binnenwater, en bijbehorende Actieprogramma Binnenwater 2017-2020, staat dat de gemeente Den Haag het belangrijk vindt om de belevingswaarde van het water te vergroten. Ook het ontsluiten van Den Haag via het water wordt belangrijk gevonden. Daarbij heeft de gemeente aandacht voor recreatie en toerisme. Dit sluit aan bij de visie van de initiatiefgroep, hoewel deze visie een groot ideaalbeeld heeft en de realiteitsgehalte nog niet in bekend is.

De wethouder Revis heeft de visie van de initiatiefgroep in september in ontvangst genomen. De gemeente heeft nog niet (publiekelijk) gereageerd op de visie. Wel heeft de gemeente het architectenbureau MVRDV gevraagd/opdracht gegeven om een aantal grachten verder uit te werken om de haalbaarheid ervan in beeld te brengen.

Het hoogheemraadschap van Delfland

Voor Delfland zijn er met name raakvlakken met de doelstellingen 1 en 10:

1: Grachten herstellen

10: De duurzaam groeiende wijk

Het is op dit moment nog niet te zeggen of de plannen om de grachten open te breken effectief is voor Delfland. Daar zijn de plannen in de visie nog niet concreet genoeg voor om een uitspraak over te doen. Wel kunnen we globaal zeggen dat er kansen kunnen liggen voor Delfland, zoals:

- De doorstroming van het water verbetert door het openbreken en verbreden van de grachten. Doordat er meer ruimte voor water is en minder obstakels. Voornamelijk bij de locaties Lijnbaan – Buitendom- Om en Bij – Zuidwal is de doorstroming in de huidige situatie onvoldoende;
- Het waterbewustzijn van inwoners (en bezoekers) wordt verhoogd omdat het water weer zichtbaar en (meer) aanwezig is in de stad en het gebruik ervan wordt gefaciliteerd;
- Vergroening en klimaat. In de visie staan ideeën voor het vergroening van de daken in de stad en meer (openbaar) groen langs de kades.

Er zijn ook zeker aandachtspunten/risico's, zoals de waterkwaliteit: Een toename van recreatie in en op het water kan de waterkwaliteit verslechteren. Terwijl er in Den Haag juist behoefte is aan een verbetering van de waterkwaliteit en aanleggen van natte ecologische zones (nez). Om bij te kunnen dragen aan de doelstellingen van Delfland (KRW) moet de grootte van de nez 500m² zijn. Het openbreken van de grachten kan de ruimte bieden om nez aan te leggen. Maar de combinatie met recreatie is niet bevorderlijk. De ontwikkeling van een nez is alleen mogelijk als er geen vaarrecreatie is. Óf als de nez beschermd is tegen golfslag en betreding, wat nog meer ruimte vraagt.

Tijdspad/proces

Nu het plan aangeboden is aan de wethouder van Den Haag, is het initiatief gevraagd een aantal locaties verder uit te werken, inclusief het uitvoeren van haalbaarheidsstudies en technische uitwerkingen. Wanneer de resultaten hiervan bekend zijn, is nog onzeker. De initiatiefgroep heeft zelf aangegeven dat haalbaarheidsstudies en technische uitwerkingen van de visie in januari 2020 gepubliceerd worden.

Vanuit de gemeente is wethouder Revis (stadsontwikkeling) betrokken. Vanuit Delfland is hoogheemraad Manita Koop de betrokken bestuurder. De visie is aan de gemeente Den Haag overhandigd, niet aan Delfland. Op dit moment wordt er nog niet gekeken naar Delfland voor input of een financiële bijdrage. Verwacht kan worden dat dit wel gaat gebeuren, omdat de visie mogelijk kan bijdragen aan de doelstellingen van Delfland.

Conclusie en advies

Samengevat kan er geconcludeerd worden dat:

- Het een ambitieuze visie is met veel doelstellingen. De haalbaarheid hiervan is nog niet in beeld en is naar verwachting in de loop van 2020 bekend;
- De visie Grachten Open Den Haag, zoals deze er nu ligt nog te breed is om aan te kunnen geven welke kansen er voor Delfland precies liggen. De plannen lijken, op het eerste gezicht, weinig effect te zullen gaan hebben op de verbetering van de doorstroming;
- De gemeente Den Haag nog geen reactie heeft gegeven na het ontvangen van de visie. Het initiatief zal eerst onderzoek doen naar de haalbaarheid en realiteitsgehalte ervan.

Advies voor Delfland is om (ambtelijk) vinger aan de pols te houden bij de gemeente Den Haag (zij zijn in de lead). Wanneer de resultaten van de haalbaarheidsstudies bekend zijn, kan Delfland bekijken hoe het betrokken wil/kan/moet zijn.